

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

LPEY1002

Liikunnan ja urheilun pedagogiikka

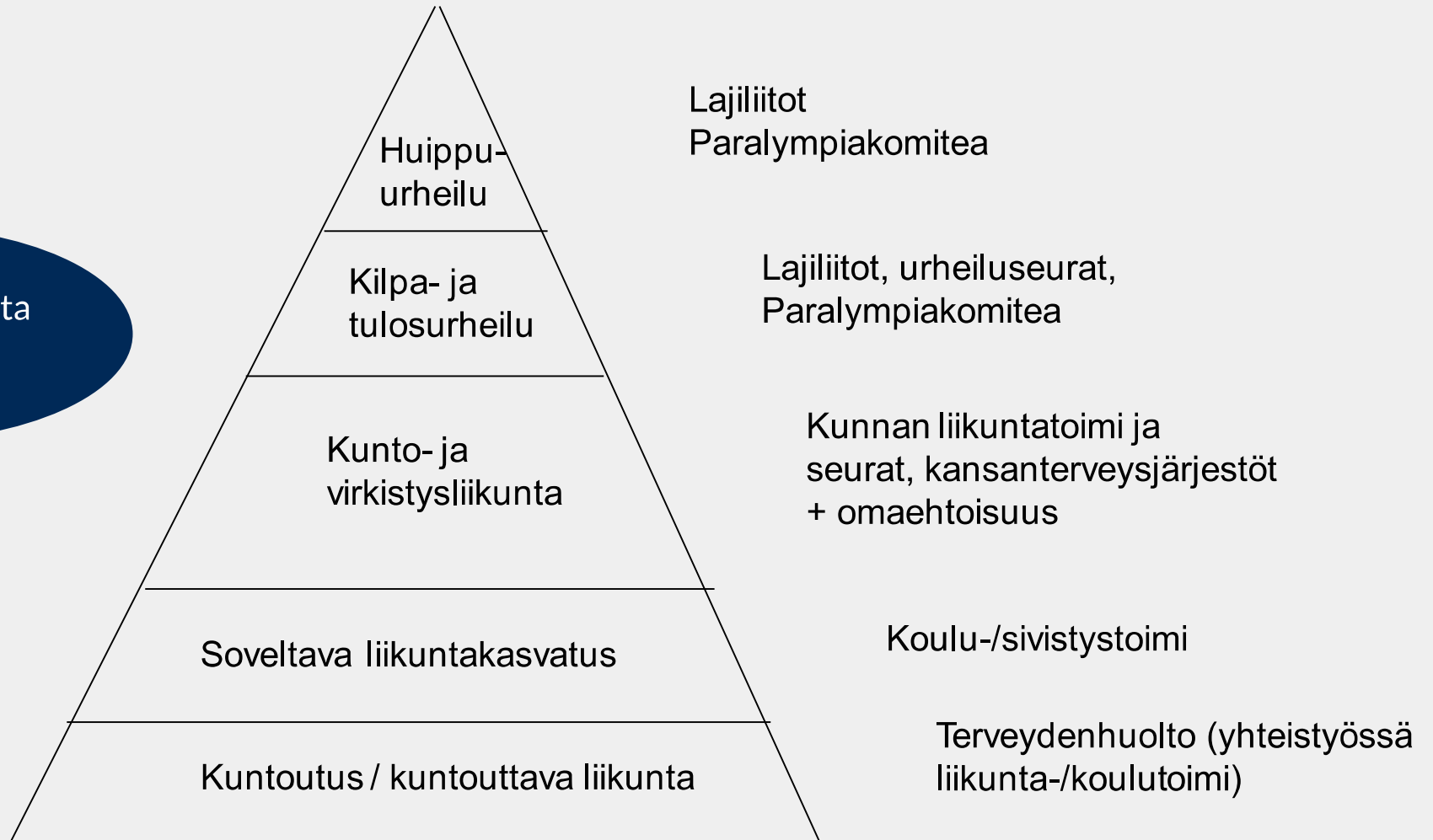
9.11.2023

Terhi Huovinen

Soveltavan liikunnan tärkeimmät toimintamuodot

Kaikille avoin liikunta
Erillinen soveltava
liikunta

Kuntoutus ja kuntouttava liikunta

- Fysio- ja toimintaterapia
 - Ryhmässä vai yksin?
- Liikuntaa vai terapiaa? Esim.
 - Allaskuntoutus vs. vesivoimistelu
 - Ratsastus, laskettelu
 - Motoriikkakerhot tms.
- Liikunta osana psyykkistä kuntoutusta

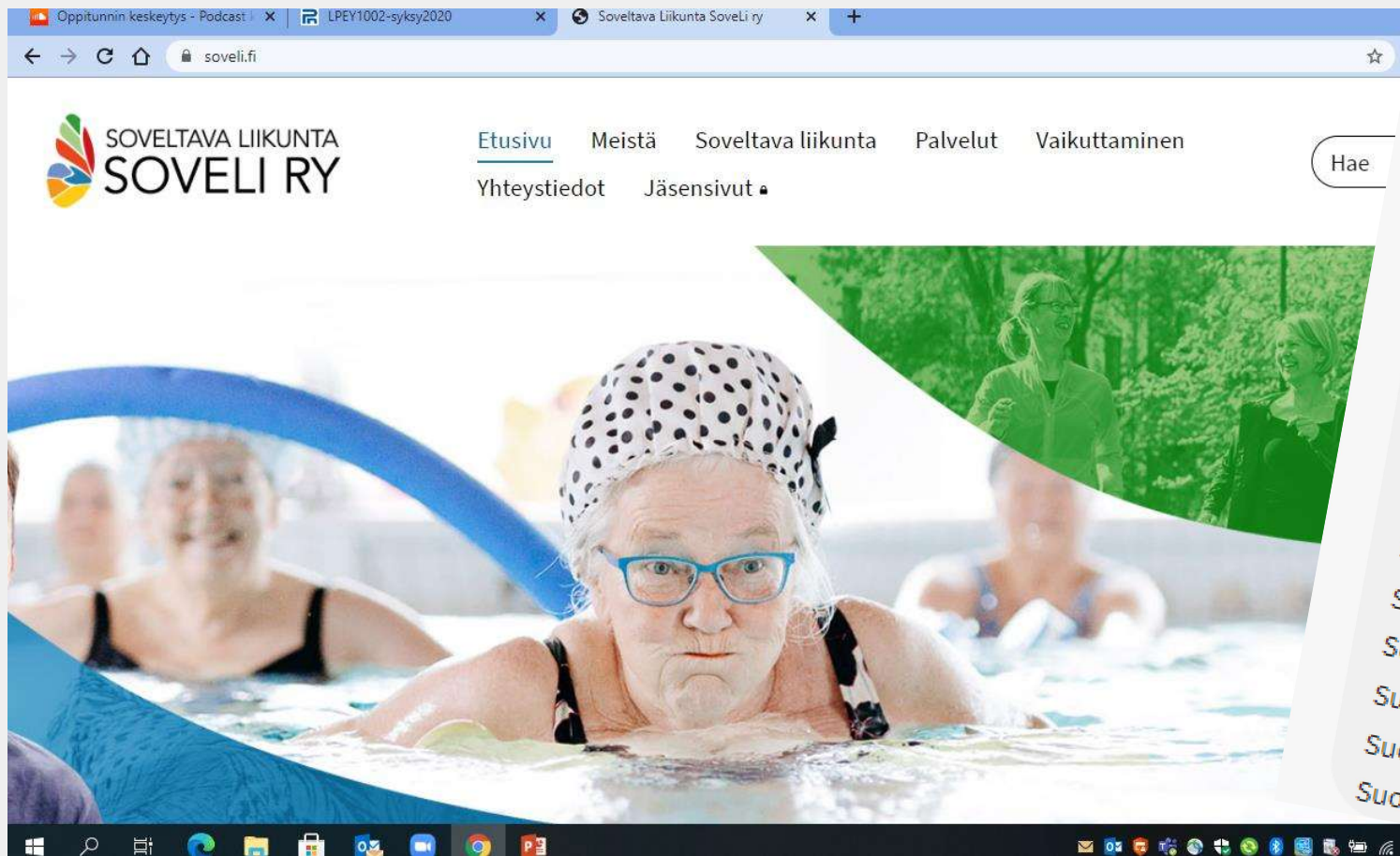

Copyright © 2021 onnenmaastable.fi

Kuntouttavan liikunnan järjestäjät mm Kela, kunnat, järjestöt

Jäsenjärjestöt

Aivoliitto
Allergia- Iho- ja Astmaliitto
Epilepsialiitto
Folkhälsan
Hengitysliitto
Lihastautiliitto
Mielenterveyden keskusliitto
MIELI Suomen Mielenterveys
Munuais- ja maksaliitto
Neuroliitto
Parkinsonliitto
Psoriasisliitto
Selkäliitto
Suomen CP-liitto
Suomen Diabetesliitto
Suomen Luustoliitto
Suomen Nivelyhdistys
Suomen Reumaliitto
Suomen Sydänliitto
Suomen Syöpäyhdistys

Soveltava liikuntakasvatus

- Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö
 - Varhaiskasvatustilaki
- Koulutusta koskeva lainsäädäntö
 - Perusopetuslaki
 - Lukiolaki
 - Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta

→ Opetushallituksen antamat [varhaiskasvatussuunnitelmien](#) ja [opetussuunnitelmien perusteet](#) ohjaavat opetuksen toteuttamista. Niitä on koulutuksen järjestäjän määräyksenä noudatettava.

Soveltava liikuntakasvatus

- Liikunta varhaiskasvatuksessa:
 - osallisuuden tukeminen,
 - Kolmiportainen tuki (yleinen, tehostettu, erityinen)
- Liikunta esiopetuksessa ja perusopetuksessa
 - Lähikouluperiaate
 - Kolmiportainen tuki (yleinen, tehostettu, erityinen)
 - Tuen painopisteet liikunnassa eri luokka-asteilla
 - Haasteiden varhainen tunnistaminen (esiopetus & 1.-2. lk)
 - Perustaitojen tukeminen (3.-6. lk) – MOVE 5. lk
 - Elinikäisen aktiivisuuden ja harrastamisen tukeminen (yläkoulu) – MOVE 8. lk

Soveltava liikuntakasvatus

Toisen asteen ja korkea-asteen koulutus

- Liikunta toisen asteen kouluissa (lukio ja ammatillinen peruskoulutus)
 - Lukio: henkilökohtainen opintosuunnitelma, oikeus oppimisen tukeen
 - Ammatillinen peruskoulutus: henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma jokaiselle opiskelijalle (HOKS)
 - Liikunta-alan ammattilaiseksi opiskelu
- Liikunta korkeakouluissa
 - Erityisliikunnan oppiaine, JYU
 - Soveltava liikunta suuntautumisvaihtoehtona, Liikunnanohjaaja AMK

Paraurheilijat urheiluakatemioiden kautta

Kunto- ja virkistysliikunta

- Liikuntalaki 390/2015
 - Eri väestöryhmien liikunnan edistäminen
 - Hyvinvointi ja terveys
 - Eriarvoisuuden vähentäminen
- Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:
 1. järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
 2. tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä
 3. rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

→ Esteettömyys ja saavutettavuus

Kunto- ja virkistysliikunta

- Urheiluseurat, yritykset ja kolmannen sektorin toimijat vahvemmin mukaan eri väestöryhmien liikunnan järjestämiseen

paralympia.fi/palvelut/loyda-oma-seura

Löydä oma seura

Tälle sivulle pyritään kokoamaan urheiluseurat ja muut toimijat, joissa on jo vammaisurheilijoita tai erityistä tukea tarvitsevia liikkujia tai joilla on valmiuksia ja haluaa ottaa heitä toimintaansa.

Jos haluat ilmoittaa uuden toimijan Löydä oma seura -palveluun tai päivittää siellä jo olevan toimijan tietoja, se onnistuu täysin maksutta sähköisellä lomakkeella. [Siirry Löydä oma seura -ilmoittautumislomakkeeseen.](#)

Kaikki palaute, jonka avulla pystymme kehittämään palvelua edelleen, on tervetullutta. Sitä voi antaa sähköpostilla: lauri.jaakkola@paralympia.fi.

Sijainti [Lähellä minua](#)

Laji

Kohderyhmä/vammaryhmä

[+](#) Tarkennettu haku

454 tulosta

<https://www.paralympia.fi/avoimet-ovet/avoimet-ovet-hanke>

Avoimet ovet -hanke (1.6.2020-31.5.2023)

Avoimet ovet

Kuntien liikuntatoimi soveltavan kunto- ja virkistysliikunnan järjestäjänä

- Kuntien liikuntatoimi suuri palvelujen järjestäjä
 - kunnissa soveltavan liikunnan ohjaajia noin 520, joista 40% päätoimisia
 - valtiolta tukea erit.liik.ohjaajan palkkaan
 - >3600 viikoittaista ryhmää
- noin 150 000 osallistujaa yhteensä eri järjestäjätahojen liikunta-tarjonnassa

Kunto- ja virkistysliikunta

Liikuntaan osallistumisen haasteita toimintarajoitteisilla mm.

- Avustajan saaminen, kulkeminen harrastuspaikalle, sopivat liikuntavälineet, kaverin puute, sopivien ryhmien puute (Saari 2021 https://www.lts.fi/media/lts_soveltava-liikunta/liikuttaako_raportti_uusi.pdf)
- Vammaispalvelulaki, vuodelta 1987
 - Uudistaminen linkittyy SOTE-uudistukseen, 2018 oli jo käsittelyssä, mutta kaatui soten kaaduttua → Uuden vammaispalvelulain voimaantuloa on siirretty, jotta lain soveltamisalaa on mahdollista tarkentaa erikseen annettavalla esityksellä ennen lain voimaantuloa. **Laki tulee voimaan 1.1.2025.**
 - Uudistuksen tavoitteena on
 - toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa;
 - ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen toteutumista yhteiskunnassa;
 - tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
 - turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Esim. laskettelusukset 250 € -
laskettelukelkka 4000 €

Kunto- ja virkistysliikunnan haasteita

- Ohjaaja- ja avustajapula
- Sopivien palveluiden puute: kohtaavatko henkilön kiinnostuksenkohteet, toimintakyky ja tarjonta
- Integraatio / inklusio
 - toimintakyvyltään itsenäiset vanhukset
 - pienten paikkakuntien yksittäiset asiakkaat
 - lähiliikuntapaikkojen kehittäminen kaikille sopiviksi
- Miten erityisryhmiin kuuluvat henkilöt saataisiin yleisten liikuntapalveluiden piiriin?
- SOTE:n vaikutus vielä tuntematon – miten hyvinvointialueilla palveluohjaus terveydenhuollosta kuntoliikunnan piiriin onnistunut? (terveyspalvelut vs. liikuntapalvelut – palvelun järjestäjät)

Liikuntatieteellisen seuran hankkeet ja selvitystyö tiedolla johtamisen tueksi soveltavaa liikuntaa edistämässä

[←](#) [→](#) [↺](#) [https://lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/tutkimus-ja-hankkeet/slkk-hanke.html](#) [☆](#) [🔍](#) [⚙️](#) [🌐](#) [☰](#)

ETUSIVU LIIKUNTA & TIEDE ▼ TUTKITTUA & SOVELLETTUA ▼ TAPAHTUMAT ▼ LTS ▼ YHTEYSTIEDOT LIIKUNTAHANKKEET.FI HAKU 🔍

TUTKITTUA & SOVELLETTUA | SOVELTAVA LIIKUNTA | SOVELTAVAN LIIKUNNAN TUTKIMUS JA HANKKEET | SLKK-HANKE

SOVELTAVAN LIIKUNNAN KUMPPANUUSHANKE

**ERITYISLIIKUNNAN-
OHJAAJA
– kohti soveltavan
liikunnan kehitys-
kumppanuutta**

Erityisliikunnanohjaaja - kohti soveltavan liikunnan kehityskumppanuutta -hanke on Liikuntatieteellisen Seuran kesällä 2020 käynnistämä valtakunnallinen kuntien erityisliikunnanohjaajien työnkuvaa kehittävä hanke, jonka tavoitteena on vastata kuntien kehittyneeseen tarpeeseen tarjota kaikille avointa liikuntaa. Hanke on suunniteltu kolmivuotiseksi ja sitä rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Erityisryhmiin laskettavien kuntalaisten määrä tulee tulevaisuudessa kasvamaan väestön ikääntyessä sekä tunnistettaessa uusia vähemmistöryhmiä. Kaikille avoin tai soveltava liikunta ei voi jäädä yksin erityisliikunnanohjaajan toteutettavaksi. SLKK-hankkeen tavoitteena on, että tulevaisuudessa erityisliikunnanohjaajat toimivat soveltavan liikunnan koordinaattoreina ja tukevat paikallisia toimijoita kaikille avoimen liikunnan järjestämiseksi.

Hankkeessa mukana olevat pilottikunnat luovat uusia yhteistyömalleja kaikille avoimen liikunnan järjestämiseksi paikallisten kehityskumppaneiden kanssa. Hankkeen tavoitteena on luoda yhteiset suuntaviivat ja ohjeet kunnille kaikille avoimen ja soveltavan liikunnan järjestämiseksi. Tällä hetkellä tukimuodot ja toimintatavat kuntien sisällä vaihtelevat.

Lisätietoa hankkeesta: hankekoordinaattori Riikka Roitto, riikka.roitto(at)lts.fi, puh. 010 778 6608

← → ↻ 🔍 https://lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/tutkimus-ja-hankkeet/sopiva-hanke.html

Tekstikoko: A A EN

LIIKUNTATIEEELLINEN SEURA

Liikunnan tiedeviesticintää vuodesta 1933

LTS

ETUSIVU LIIKUNTA & TIEDE TUTKITTUA & SOVELLETTUA TAPAHTUMAT LTS YHTEYSTIEDOT LIIKUNTAHANKKEET.FI HAKU

TUTKITTUA & SOVELLETTUA | SOVELTAVA LIIKUNTA | SOVELTAVAN LIIKUNNAN TUTKIMUS JA HANKKEET | SOPIVA-HANKE

SOPIVA – SOVELTAVA LIIKUNTA TOIMINTASTRATEGIOISTA KÄYTÄNTÖÖN

Soveltavan liikunnan palveluiden kehittämiseksi tarvitaan riittävän kattava tietopohja eri hallinnontasojen käyttöön kunnissa, hyvinvointialueilla sekä aluehallintovirastoilla. Tietopohjan tulisi sisältää tiedot olemassa olevista palveluista ja tunnistaa avoimet yhdyspinnat eri hallinnon alojen välillä. Tämän avulla voidaan lisätä kentällä toimivien tietotaitoa sekä kasvattaa osaamista poikkihallinnollisen kokonaisuuden kehittämiseksi ja johtamiseksi.

SOPIVA-hankkeen tavoitteena on selvittää, millä taustatiedoilla, toimintamalleilla ja olemassa olevilla rakenteilla toimintarajoitteisten henkilöiden fyysistä toimintakykyä ja hyvinvointia edistetään nykyisellään kunnissa. Toimintarajoitteisten henkilöiden liikunnan harrastaminen vaatii vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueiden ja maakuntien välillä. Onnistunut johtaminen hyvinvointialueen ja kuntien kesken mahdollistaa kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden sekä selkeän vastuunjaon asiakaspinnassa kentällä toimivien työntekijöiden kesken.

Kaikki hyvinvointia edistävät toimenpiteet kunnissa ovat monipolvisia, joten myös soveltavassa liikunnassa poikkihallinnollisuus korostuu. Yhteistyön tekeminen on hyvinvoinnin edistämisen edellytys! Hanke tuottaa Aluehallintovirastojen ja kuntien käyttöön tilannekuvauksen soveltavasta liikunnasta alueella sekä avustaa tiedolla johtamisen työkalun, soveltavan liikunnan strategisen suunnittelun työkirjan, käytössä kunnan liikkumissuunnitelman luomiseksi.

Hankkeen toimintamalli käytännössä

AVI-alueittain toimivan hankkeen kesto on aluetta kohden yhden vuoden. Liikuntatieteellinen Seura tuottaa hankevuoden alussa kaikille AVI-alueille oman alueellisen tarkastelun soveltavan liikunnan nykytilanteesta. Tarkasteltavia asioita kunnittain ovat soveltavan liikunnan potentiaalisen kysynnän, soveltavan liikunnan järjestelyt sekä olemassa olevat resurssit kunnittain. Olemassa olevaa dataa täydennetään tarvittavilla tiedonkeruilla kunnista, jotta alueiden erityispiirteet tunnistetaan ja otetaan huomioon soveltavan liikunnan palvelukokonaisuutta kehitettäessä. AVI-alueiden kuntien soveltavaa liikuntaa koskevassa selvitystyössä hyödynnetään olemassa olevaa indikaattoritietoa ja pyritään täydentämään havaitut tietoaikat lisäselvityksin. Liikuntatieteellinen Seura järjestää yhdessä aluehallintoviraston kanssa koulutustilaisuuden kunnille, jossa esitellään alueellisen tarkastelun tulokset sekä koulutetaan kuntien työntekijöitä soveltavan liikunnan strategisen suunnittelun työkirjan käyttöönnotossa.

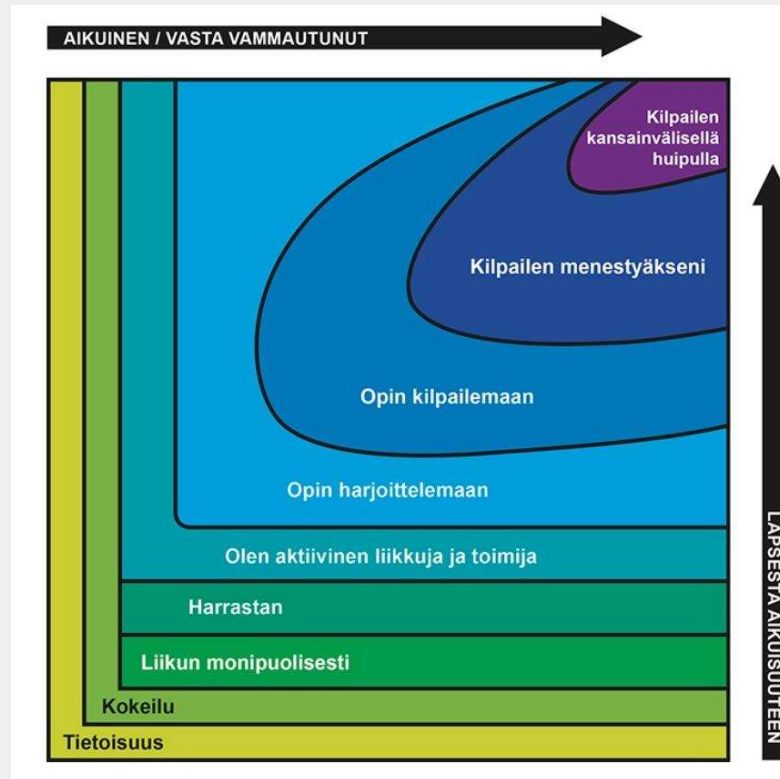
Haku

13:23 9.11.2023

<https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/tutkimus-ja-hankkeet/sopiva-hanke.html>

Urheilu: Vammaisurheilijan polku

Para Junior Games yhtenä polkuna vammaisurheilun pariin

<https://www.paralympia.fi/urheilu/urheilijan-polku>

Onko
SKUL
Vammais-
urheilu-
järjestö?

skul.org

SUOMEN KUUROJEN URHEILULIITTO

KUUROJEN URHEILUA VUODESTA 1920!

Etusivu Aiheet Tapahtumat Liitto Yhteystiedot Liikuntatoiminta Yhteistyökumppanit

OKM:N SEURATUKI HAETTAVISSA 13.11.-18.12.2020

12.11.2020

TULEVAT TAPAHTUMAT

MARRASKUU 2020

21 - 22 YHDISTYSTOIMUOIDEN
MAR KOULUTUSVIIKONLOPPU

JOULUKUU 2020

04 HALLITUKSEN KOKOUS 9/2020
JOU

05 LIITON 100-VUOTISKIRJAN
JOU JULKAISUTILAISUUS

HELMIKUU 2021

07 HALLITUKSEN KOKOUS 1/2021
HEL

19 - 21 SEURAPÄIVÄT 2021
HEL

26 - 01 JUNIOREIDEN (13-17V) LASKETTELULEIRI
HEL MAA

MAALISKUU 2021

20 SM-KEILAILU
MAR

Erillisten palveluiden kehittämisen rinnalla pyrkimys edistää kaikille yhteistä ja avointa liikuntaa

Miten erilaiset mallit näkyvät laajemmin yhteiskunnassa?

MEDIKAALINEN

- Henkilö on palvelujen kohde
- Perinteinen tapa toimia
- Määrittelyt, rajaukset
- Vamma- ja toimintakyylähtöiset palvelut
- Terveysliikunta- ja kuntoutustavoite
- Yksilöä integroidaan hänen omaksi hyödykseen

SOSIAALINEN

- Henkilö on aktiivinen toimija, suunnittelija, vaikuttaja
- Muutos ja prosessi
- Tasavertainen valinnan mahdollisuus
- Henkilö itse määrittää liikkumisensa tavat ja tavoitteet
- Inklusio, josta kaikki hyötyvät
- **Fyysisen ja sosiaalisen ympäristön muokkaaminen avoimeksi kaikille**

Inkluusio suomalaisessa lainsäädännössä

- Liikuntalaki (390/2015)
- Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus 2016
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Opetusta koskeva lainsäädäntö
 - Perusopetuslaki 628/1998
 - 2010 kolmiportainen tuki
 - 2020 oikeus oppilaanohjaukseen
 - 2021 poikkeukselliset opetusjärjestelyt (voimassa 31.7.2022 saakka)

https://www.youtube.com/watch?v=u_6jmSiAAPI&feature=emb_logo

**TIESITKÖ TÄMÄN –
LIIKUTTAVA JUTTU!**

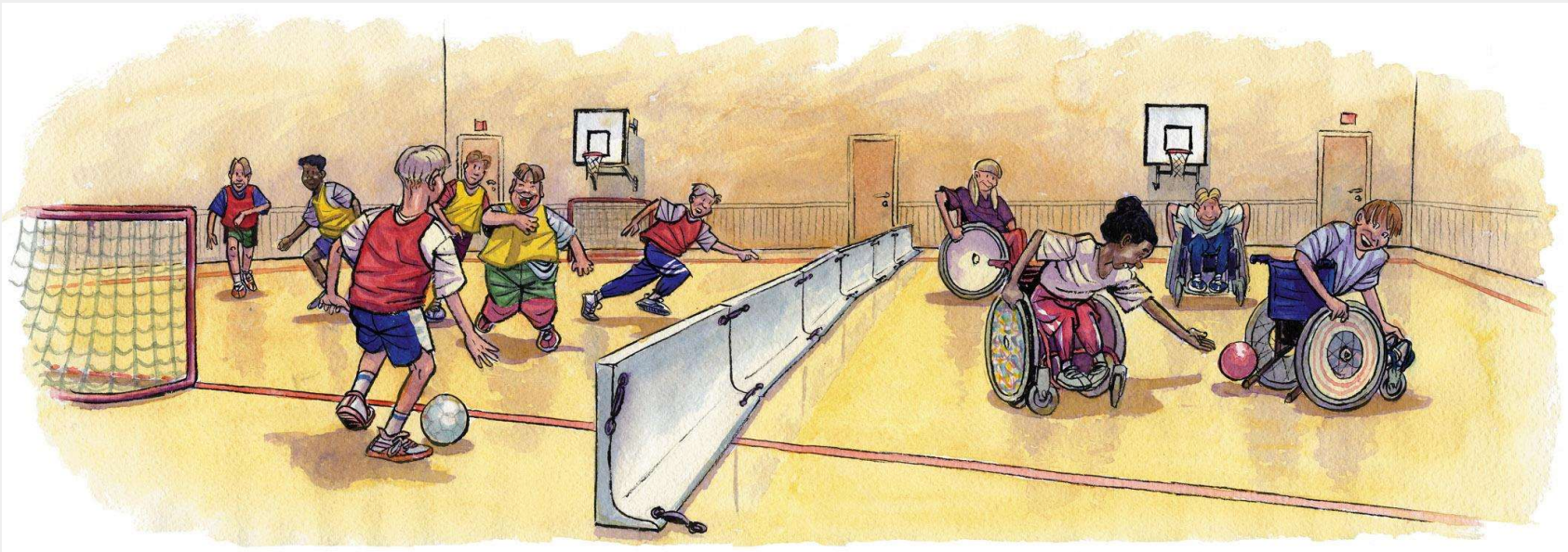
Esimerkki työkalusta: inklusion spektri

(Alanko, Remahl & Saari Ota
minut mukaan, erityistukea
tarvitseva lapsi leikissä ja
liikunnassa 2004)

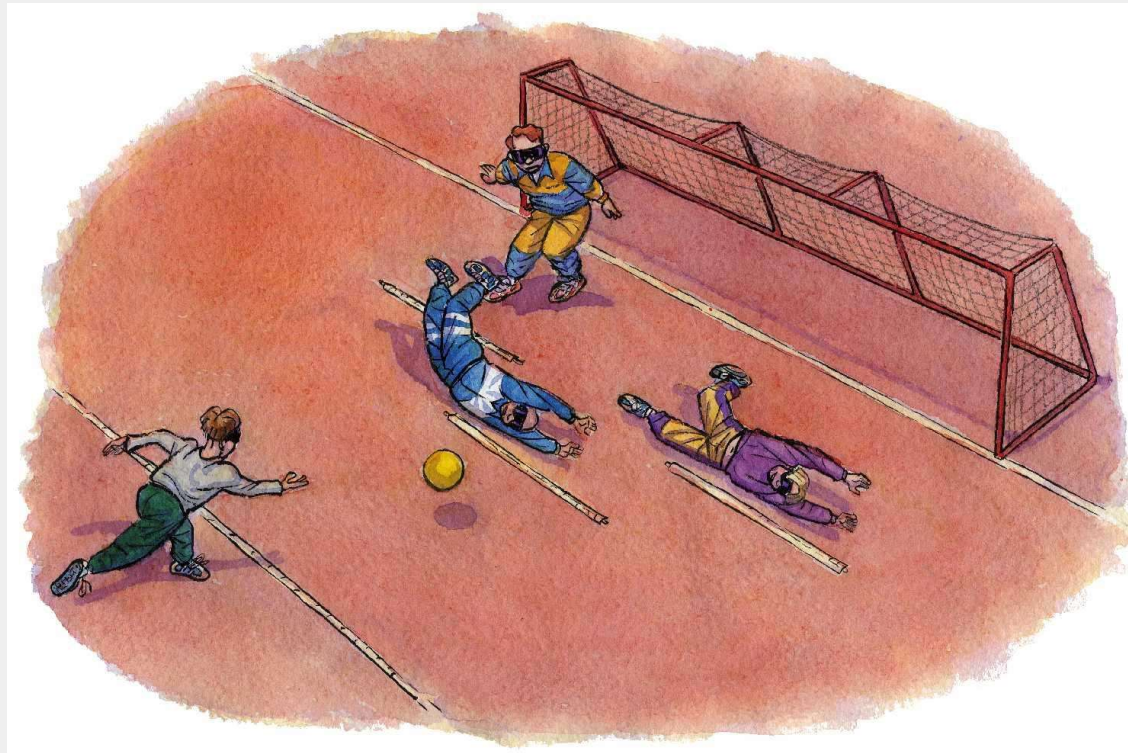
Erillinen harjoittelu erilliset toimintakyky- tai tasoryhmät

Käänteinen integraatio

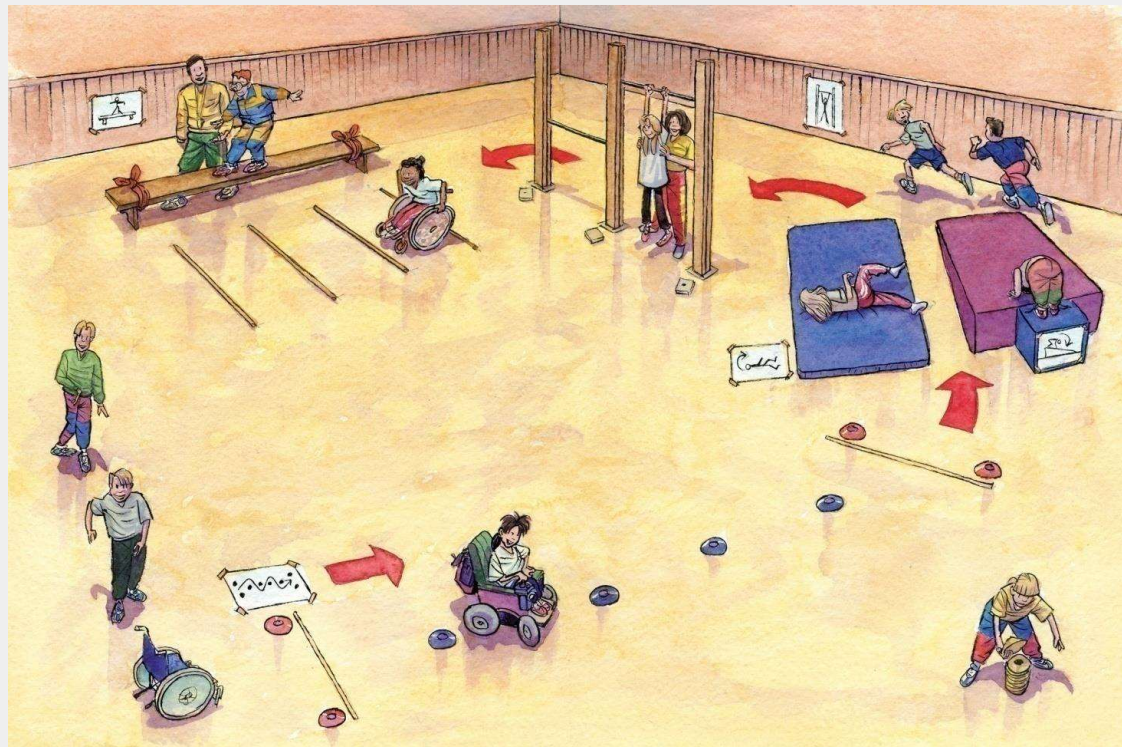
vammattomat kokeilevat vammaisurheilun pelejä ja harjoitteita

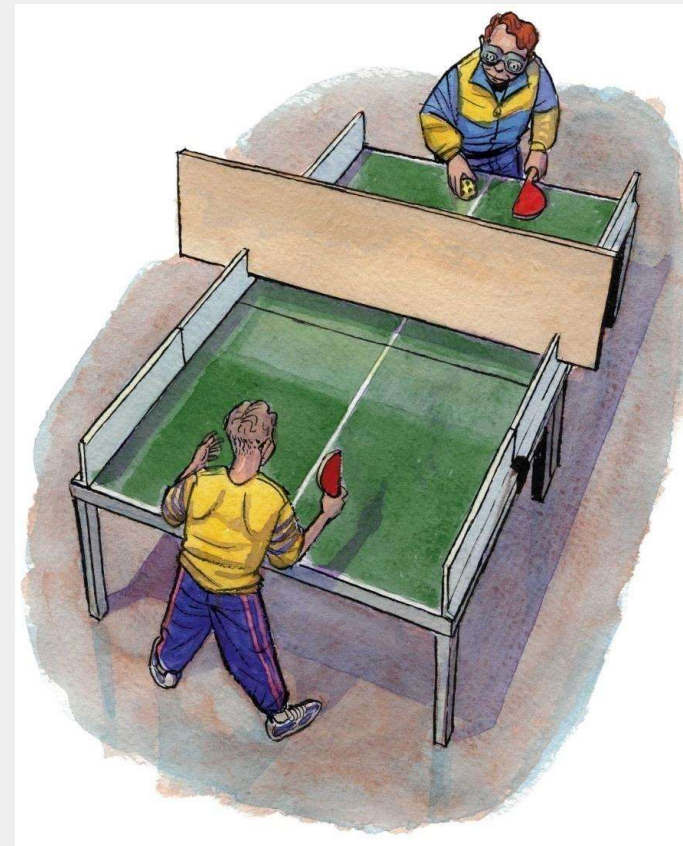
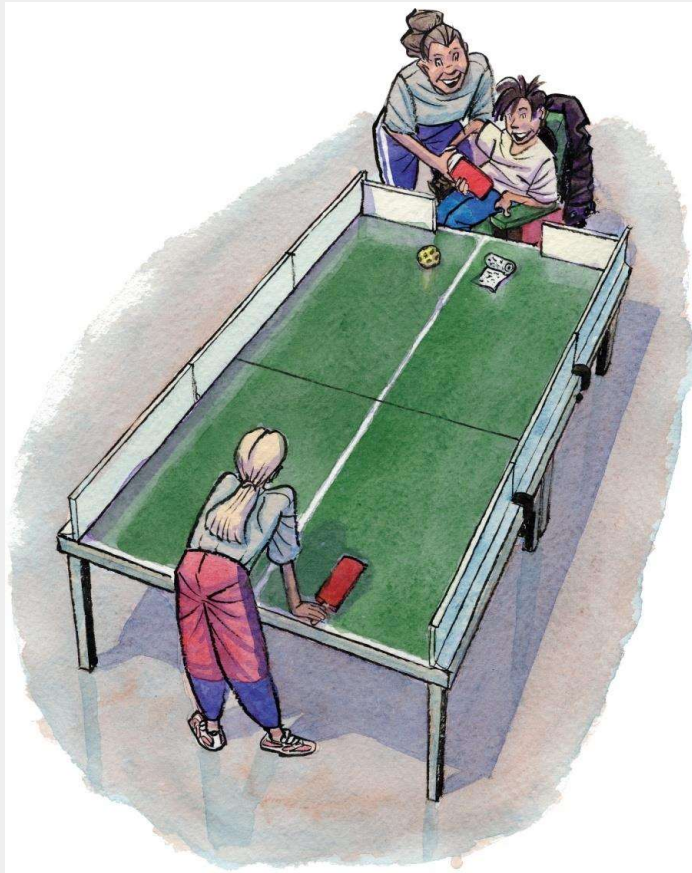
Rinnakkaiset harjoitteet

harjoittelijat voivat valita eri tasoisten tehtävien välillä

Sovelletut harjoitteet sovelletaan opetusmenetelmiä, sääntöjä, välineitä, tilaa...

Avoimet harjoitteet harjoitus tai tehtävä toimii sellaisenaan kaikille

Kaikille avoimen liikunnan edellytyksiä

- Liikuntapaikkojen esteettömyys, saavutettavuus ja toimivuus
- Ohjaajaresurssit ja osaava henkilöstö (*asenne*)
- Lisää soveltavan liikunnan koulutusmateriaalia
- Vammaispalvelulain mukaiset tukipalvelut:
 - Avustajat
 - Kuljetus
 - Apu- ja liikuntavälineet
- Toimivat yhteistyöverkostot ja –käytännöt

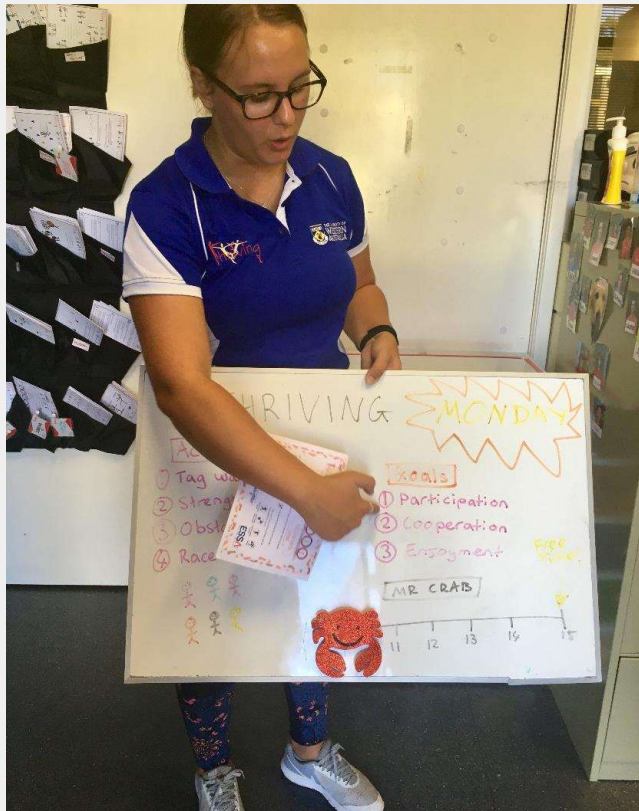

Kaikille avoimen liikunnan esteet

- Asenteelliset esteet (vammainen outo, vierasta)
- Hallinnolliset esteet (yhteistyö, vastuunjako hallintokuntien välillä)
- Lainsäädännölliset esteet (puutteellinen laki tai sen toimeenpano)
- Pedagogiset esteet (opettajien, ohjaajien puutteelliset taidot)
- Ympäristön esteellisyys

Esteettömyys

- Esteettömyydellä tarkoitetaan ”fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen yksilö voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa”.
- Palvelujen esteettömyys (=saavutettavuus) on sekä fyysisiä järjestelyjä että oikeata asennetta. Voit tarjota laadukkaita, käyttökelpoisia palveluita, vaikka kaikki tilat eivät olisikaan esteettämiä.

Rakentamista koskeva lainsäädäntö

- **Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999)** määritellään rakentamista koskevat yleiset edellytykset, olennaiset tekniset vaatimukset sekä rakentamisen lupamenettely ja viranomaisvalvonta.
- Tarkemmat rakentamista koskevat säännökset ja ohjeet kootaan Suomen rakentamismääräyskokoelmaan.
- (<https://ym.fi/rakentamismaaraykset>)
- Invalidiliiton esteettömyyskeskus ESKE edistää laaja-alaisesti esteettömyyttä, mm. liikuntapaikkojen esteettömyyskartoitukset
<https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/esteettomyyskeskus-eske>

Saavutettavuus ja esteettömyys

- käytetään usein toistensa synonyymeina.
- **saavutettavuus** on vakiintumassa niihin tilanteisiin, kun puhutaan verkkopalveluista ja tiedon saavutettavuudesta
- **esteettömyys** on käytössä erityisesti silloin, kun kyseessä on fyysinen ympäristö
- **Fyysinen saavutettavuus** on ympäristön esteettömyyttä eli sitä, että esimerkiksi pyörätuolia käyttävät henkilöt pääsevät liikkumaan esteettä.
 - Liikkumisen, näkemisen, kuulemisen esteettömyys
- **Tiedonsaannin saavutettavuus** merkitsee sitä, että tieto on esitetty sellaisessa muodossa, johon vastaanottaja pääsee käsiksi. Tieto voidaan esimerkiksi esittää sekä tekstinä että äänimuodossa. Keskeistä on myös ymmärrettävyys eli se, että tieto on selkeää ja helposti ymmärrettävää.

(<https://www.celia.fi/saavutettavuus>)

Liikuntapaikkojen esteettömyys ja saavutettavuus

- <https://www.paralympia.fi/avoimet-ovet/esteettoemyys>
- Liikkumisen esteettömyys: myös apuvälineitä käyttävät pääsevät tiloihin (mm. kenttä, pukuhuone, wc, katsomo, kahvio)
- Näkemisen esteettömyys: valaistus, kontrastit
- Kuulemisen esteettömyys: akustiikka, induktiosilmukka
- Ymmärtämisen esteettömyys: tieto palveluista, opasteet
- Metsähallituksen Luontoon.fi –palvelusta tietoa esteettömistä luontoreiteistä
- <https://www.luontoon.fi/esteeton>

Asenteellinen esteettömyys?

- Olenko tervetullut?
- Miten minut otetaan mukaan ryhmän jäseneksi?
- Millaista kieltä käytetään?
Millaisia vitsejä esitetään?
- Millaisia kohtuullisia mukautuksia tehdään?
- Jne.

Mistä lisää tietoa liikunnan soveltamisesta?

- Erityisliikunnan perus- ja aineopinnot
 - <https://opinto-opas.jyu.fi/2020/fi/moduuli/eliper/>
 - <https://opinto-opas.jyu.fi/2020/fi/moduuli/eliain/>
- Mahdollisuus joko sivuaineopintoihin (vapaa opinto-oikeus) tai yksittäisten kurssien valitsemiseen
 - Tutkintoon tarvitaan vapaasti valittavia kursseja!